

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Doctor Mellifluus S. Bernardus Magnæ Matris Cultor
Eximius, Et Ex Ordine Sancti Benedicti Sacellanus
Quartus. Sive Ea quæ Doctor mellifluus de laudibus
Virginis Matris scripsit in gratiam magnæ ...**

Bernardus <Claraevallensis>

Nevhsii, MDCLXXV.

Sermo III. In Antiphon. Salve Regina. Tom. 5. pag. 291.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37156

siderant Angeli prospicere dicentes: *Cant. 4. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.* Sed intueamur te largientem beneficia, conferentem remedia, medentem contritis corde, ponentem fortitudinem lugentibus Sion, dantem coronam pro cinere, oleum pro luctu, pallium laudis pro Spiritu mœroris. Nec mediocris visio ista, piam te & deprecabilem experiri, mœrentiumque suspiria munere gratiæ consolari. Sonet hæc vox tua in auribus nostris. Vox hæc tua dulcis, & hæc facies tua decora. Nam in illo decore te videre, quo induit te Dominus fortitudinem, & præcinxit te, non est hujus temporis, nec temporis vitæ nostræ vitiorum fœtore sordentis. Stola immortalitatis te indutam videre Domina indigni sumus: ostende nobis faciem miserationum tuarum, & salvi erimus. Quod ipse nobis præstare dignetur, cujus regnum & imperium sine fine permanet in secula seculorum, Amen.

SERMO III.

In Antiphon. SALVE REGINA.

Tom. 5. pag. 291.

*In freta dum fluvij current, dum montibus umbra
Lustrabunt, connexa polus dum sidera pascet,
Semper honos nomenq. tuum laudesq. manebunt
Spes mea Virgopia, Virgo sacra. Virgo Maria.*

ET non amplius? Amplius multum, & per omnem modum. Nam in æternum & ultra non deficiet laus tua de ore hominum, etiam & Angelorum, *Psal. 8. Cæli enarrant gloriam tuam.* Et quæ major in omni gloria Dei, quàm ineffabilis plenitudo cæli? Et nos cum ipsa, id est, cum Angelis & Archangelis, cum Thronis & Dominationibus, cumque omni militia cœlestis exercitus, hymnum gloriæ Sanctæ Sanctorum canimus. Illi gloriam,
nos

nos hymnum gloriæ. Illi gloriam quam præsentem vident, in iubilo cordis invicem enarrant: nos hymnum tantummodo gloriæ, id est, memoriam eructamus abundantia suavitatis tuæ. *Et opera manuum ejus annuntiat firmamentum. Fiat, inquit, Gen. 1. firmamentum, & dividat aquas ab aquis.* Omnibus firmamentis firmius firmamentum tu Domina; quæ eum, quem cæli cælorum capere non poterant, cepisti & concepisti: portasti & non defecisti: genuisti, aluisti, pavisti, mammaſti & educaſti. Tu in medio aquarum diviſiſti aquas ab aquis, affectus videlicet æternorum ab affectibus temporalium. Tuam enim animam pertransiuit gladius, *ut reveletur ex multis cordibus cogitationes, Luc. 2.*

Posuit in hoc firmamento Deus solem & lunam, Christum & Ecclesiam, & stellas prærogativas gratiarum multas. Laudamus Dominum in sanctis ejus. Firmitas, robur, & constantia, & fortitudo mentis ejus, quia mundi contempſit gloriam, carnis calcavit illecebras. Virtus est Altissimi, de qua scriptum est *Luc. 1. Et virtus Altissimi obumbrabit tibi.* Non solum autem cælum & firmamentum Domina rerum intelligitur, sed aliis nominibus convenienter appellatur, & rerum vocabulis designatur. Ipsa tabernaculum Dei, ipsa templum, ipsa domus, ipsa atrium, ipsa cubiculum, ipsa thalamus, ipsa sponsa, ipsa filia, ipsa arca diluvij, arca testamenti, urna aurea, ipsa manna, virga Aaron, vellus Gedeonis, porta Ezechielis, civitas Dei, ipsa cælum, ipsa terra, ipsa sol, ipsa luna & stella matutina, aurora ipsa & lucerna, tuba & mons, fons quoque hortorum, & lilium convallium. Desertum ipsa, & terra repromissionis lacte & melle manans, stella maris, navis quoque, via in mari, sarena, vinea, ager, arca, horreum, stabulum, præsepe, subjugale, apotheca, aula, turris, castra, acies, populus, regnum, sacerdotium. Ovis est, pascua est, paradus est, palma est, fluvius est, potus est, columba est, columna est, vestis est, margarita est, candela-

brum est, mensa est, corona est, sceptrum est, panis est, oleum est, vinum est, arbor est, virga est, cedrus est, cypressus est, plantanus est, cinamomum est, balsamum est, myrrha est, thus est, oliva est, nardus est, crocus est, fistula, calamus, & storax est, soror & mater est. Et ut breviter concludam, de hac & ob hanc, & propter hanc omnis scriptura facta est, propter hanc totus mundus factus est; & hæc gratiâ Dei plena est, & per hanc, homo redemptus est. Verbum Dei caro factum est, Deus humilis, & homo sublimis.

Ad te ergo tantam ac talem, Domina rerum, Sancta Sanctorum, Regina cœlorum *suspiramus gementes & stentes in hac lacrymarum valle*. Tertia hæc positura carminis hujus est quod explanandum assumpsimus. Suspiria, gemitus & fletus compunctionis; sunt species seminum justitiæ. *Seminate vobis*, inquit *Osee. 10. ad justitiam: metite spem vitæ, & illuminate vobis lumen scientiæ. Eunt*, inquit *Psal. 125. ibant & flebant, mittentes semina sua*. Suspirium, vox inarticulata, gementium gemitus, dolentium fletus, has sedes habent. Tria sunt hæc quæ benè gradiuntur in irriguo inferiori, & quartum quod feliciter incedit, vallis scilicet lacrymarum: Sedes irrigui superioris hæc est. Verus Caleph dat utrumque filiæ suæ a sella residenti, *Iosue. 15*. Et tu si aspiras ad hæc, comprime motus irrationabiles sensualitatis & corporis, motu rationis. Abscinde à te concupiscentiam carnis, oculorum, potestatis, & honoris. Abjice mundi pompam & sarcinam, edoma carnem, disciplina spiritus, in arctum tua desideria constringe, non abeas in consilio impiorum, in via peccatorum non stes, in cathedra pestilentiæ non sedes *psal. 1*. Apprehende humilitatem, ut sis pauper spiritu, ferales corrige mores, & esto mitis. Tunc transito Jordane ingredieris terram repromissionis, quæ est compunctionis. Sic in tertio loco octo beatitudinum dicitur *Matth. 5. Beati lugentes, quoniam ipsi consolabuntur*.

Quarto

Quarto die resuscitatus est Lazarus: quartâ vigiliâ venit ad discipulos Iesus. Et tu fac tibi vigiliâs quatuor, ut resusciteris & veniat ad te Iesus: duas timoris, pudoris duas. Cogita Deum Creatorem tuum, cogita Benefactorem, cogita Patrem, cogita Dominum. Ad singula reus es, plange ad singula, ad singula e-vigila, & singulorum horum singuli intellectus, quasi singuli in mente dies sint, in quibus quasi Lazarus mortuus eras, quasi fætebas. Dum per singulos lacrymaris, quasi in quarto resuscitaris. Primum & ultimum extinguunt timorem: media duo pudorem. Pater sanè non metuitur, cùm pater sit: patris est semper misereri & parcere. Paterna vox est: *Deut. 32. Percutiam, & ego sanabo.* Non est proinde quod à patre formides. Si quando ferit, emendat, non vindicat. At cogitantem quòd patrem offenderis, est certè quòd pudeat, & si non quòd terreat. Voluntariè te genuit verbo veritatis, *Jacob. 1.* deinde non pepercit Unigenito *Joan. 3.* ut prosit genito. Ipse quidem Patrem ita exhibuit se tibi, sed non tu illi æquè filium. Quâ fronte attollis jam oculos ad vultum Patris tam boni, tam malus filius? Pudeat indignè gessisse generi tuo: pudeat tanto Patri vixisse degenerem. Exitus aquarum deducant oculi tui, operiat confusio faciem tuam. Vultum tuum pudor suffundat, occupetque caligo: deficiat in dolore vita tua, & anni tui in gemitibus. Proh dolor, quem fructum habuisti in illis, in quibus nunc erubescis? Si in carne seminasti, de carne messuisti corruptionem. Si mundus ipse transit, & concupiscentia ejus, confundere ad illam vocem quæ dicit *Mal. 1. Si ego pater, ubi honor meus?* Hoc de honore patris. Nunc ad beneficia veniendum. Ut alia innumera taceam, hujus corporis victum, & temporis usum hujus; & super omnia sanguinem dilecti Filij sui clamantem de terra; pudeat ingratitude. Quid retribuisti Domino pro omnibus, quæ retribuit tibi?

Ad timorem quoque veniamus: Si pudor minus partes suas exequitur, excitetur ut excitet. Sepone pia vocabula benefactoris & patris, ad austeriora convertere. Nam qui legitur *2. Cor. 1. Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis*: legitur Psalm. 93. nihilominus, *Deus ultionum Dominus*: & legitur psalm 65. *terribilis in consiliis super filios hominum*. Quod Pater est, quod beneficus est, tibi est: quod Dominus ac Creator, sibi est. Etenim *propter semetipsum fecit omnia*, *Proverb. 16*. Quia ergo quod tuum est, tibi defendit & servat; putas principatus tui non requirit honorem? Requirit usque ad novissimum quadrantem; requirit & retribuet abundanter facientibus superbiam. Requirit à redempto servitium; honorem & gloriam ab eo, quem plasmavit. Esto quòd dissimulet, & pater ignoscat beneficus, sed non Dominus & Creator. Pensa cujus sit formidinis & horroris, tuum atque omnium contempsisse factorem, contempsisse Dominum majestatis. Tangit montes & fumigabunt, *psal. 103*. Et tam tremendam majestatem audet irritare vilis pulvis, uno levi flatu dispergendus, & minimè colligendus? Time gehennam, time judicis vultum. Contremisce ab ira potentis, à facie furoris ejus, à fragore ruentis mundi, à conflagratione elementorum, à tempestate valida, à voce Archangeli, & à verbo aspero. Contremisce à dentibus bestiae infernalis, à ventre inferi, à rugientibus præparatis ad etnam. Time vermem rodentem, ignem torrentem, fumum & vaporem, & sulphur & spiritum procellarum: time tenebras exteriores & dicito *Hie. 9. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum; & præveniam fletibus fletus, & stridores dentium & manuum, pedumque dura vincula, & pondus catenarum prementium, stringentium, utentium, nec consumentium? Heu mater mea, cur me genuisti filium doloris & amaritudinis, indignationis & plorationis?*

Qui

Qui sic afficitur duplici metu isto & duplici pudore, quatuor vigilias facit in mente, seu quatuor diebus intus illustratur, in quorum quarto quasi Lazarus quatruiduanus resuscitatur. Et sicut de uno fonte paradisi oriuntur quatuor flumina, quæ irrigant terram, *Gen. 2.* Sic quatuor affectiones istæ ortæ de uno fonte compunctionis plenitudinem consumunt irrigui inferioris. Pariunt enim suspiria, gemitus & fletus, quæ dum pro defectu virtutum aguntur, dicuntur irriguum inferius. Superius autem irriguum, est vallis lachrymarum. Pinguis infusio hæc cœlitus irrorata, nec extorta, nec coactitia, pluvia voluntaria est, quam segregavit Deus hæreditati suæ *psal. 67.* Aquæ istæ sunt, quæ egrediuntur de templo à latere dextro, *Ezech. 47.* & fluunt impetu de Libano *Cant. 4.* fluunt etiam de fonte paradisi, divisi in quatuor capita. Paradisus conscientia iusti est, quam non urit cura pungens, nec culpa remordens: quam non attenuat sensus egens, quam non grandinant corporearum rerum irruentia phantasmata, fide florida, virtutibus fructifera, opinione odorifera. Hujus de medio fons oritur, dum virtus integritate solidatur. Hæc deinde dividitur in quatuor capita, justitiam, prudentiam, fortitudinem, temperantiam. Justitia fodit in altum, & quærit aquas irrigui superioris, prudentia invenit, fortitudo vindicat sibi; temperantia possidet. *Justitiam* dico esse genus ad omnia præcepta Dei: *Prudentiam* divinarum, humanarumque rerum scientiam: *Fortitudinem* vigorem mentis inter adversa & prospera erectum: *Temperantiam* inter velle & nolle, nosse parum & nimis, citra & ultra discretionem. Legitimè hæc custodita perfectum faciunt virum, cupientem dissolvi, & esse cum Christo, qui dicat *Psal. 119.* *Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est:* & *Psal. 41.* *Sitivit anima mea ad Deum fontem vivum.* Fons iste fons patens est domui David in ablutionem peccatoris & menstruatæ, *Zach. 13.* Hic est fons quem foderunt principes multitudinis,

quos

quos commemoravimus, justitia scilicet, fortitudo, & temperantia in datore legis, id est compunctione: & in baculis suis, id est in vigore solido perfectæ integritatis.

Mens itaque à vitiis purgata, Deum sitiens jugiter, & ipsius adventum in se suscipiens, frequenter delectata tantæ suavitatis inenarrabili dulcedine, quia pro velle suo semper eam habere minimè valet, miro dolore afficitur, & hæc ei consolatio, ut præ ejus desiderio jugi lachrymarum pane pascatur. Fit itaque vallis lachrymarum, dum se humiliter sentiens, affatim abundat uberrate fletuum. Et habet hoc irriguum superius, quo mortua mundo suaviter & dulciter pascitur, quia per irriguum inferius emundata jam cœlestium contemplatione ineffabiliter delectatur. Hæc duo irrigua, duæ olivæ sunt, & duo candelabra lucentia ante Deum. Sunt hæc duo luminaria, duo altaria, duo exploratores, duo cherubim, duo ostiola, duo ubera: testamenta duo, hirci duo, leones duo, minuta duo, tabulæ duæ, columnæ duæ, sorores duæ, manus duæ, & si qua sint binaria, quæ his consonantia opinionaliter queant inveniri. In talibus suspiriis, gemitu ac fletu, ac conyalle lachrymarum *ad te clamamus exules filij Evæ: Domina rerum, Sancta Sanctorum, virtus nostra & refugium: decus mundi, gloria cœli: præelecta ut sol, pulchra lunaris ut fulgor, agnosce omnes te diligentes. Audi nos: nam te Filius nihil negans honorat. Et tu salva nos Domine Iesu, pro quibus Virgo Mater te orat, cujus regnum & imperium sine fine permanet in secula seculorum, Amen.*

SERMO IV.

In Antiphon. SALVE REGINA,

Tom. 5. pagin. 292.

Ante pererratis amborum finibus exul,

Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tigrim,

Quam